

BIOGRAFIES GUARDONATS

PREMIS J.M. BATISTA I ROCA 2011

John Dagenais (EUA)

Joan Dorandeu (França)

Stephan Koppelberg (Alemanya)

Pasqual Mellai (Itàlia)

Charles Merrill (EUA)

Patricia Petherbridge (EUA)

Patrizio Rigobon (Itàlia)

Anna Sawicka (Polònia)

Tomàs Soler Pereyra (Estat espanyol)

Marià Suana (Suïssa)

Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana

Hotel d'Entitats. Providència, 42. 08024 BARCELONA (Països Catalans) . Tel. 93 213 76 48;
e-mail: ipecc@ipecc.cat . Web: www.ipecc.cat

Deu premiats, catalans i catalanòfils residents a fora de Catalunya han estat distingits amb el XXIII Premi J.M. Batista i Roca, guardó d'atorgament anual instituït i convocat per l'Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana (IPECC) per reconèixer la tasca que duen a terme els catalanòfils i els catalans de fora per mantenir la presència catalana en el món i augmentar el coneixement dels Països Catalans i la cultura catalana a l'exterior.

Barcelona, 11 de novembre del 2011

JOHN DAGENAIS

John Dagenais nasqué a Boulder, Colorado, EUA, el 7 de desembre del 1948.

El seu interès i compromís amb la cultura catalana començà fa quaranta anys, durant un viatge a la ciutat comtal a la tardor del 1970, en un període en el qual la cultura catalana estava quasi totalment desconeguda als Estats Units. Des d'aquell moment, la llengua, la literatura i la cultura catalanes i la promoció del coneixement d'aquesta gran cultura europea als Estats Units han constatat la faceta més important de les seves activitats professionals i personals.

Tornat als Estats Units el 1971 per a continuar els seus estudis, s'adonà que al seu país hi havia molt poques possibilitats d'aprendre el català. Malgrat això, trobà la manera d'estudiar la llengua catalana bescant amb lliçons de llengua amb estudiants catalans que cursaven l'Escola de Negocis de la Universitat de Kansas. També es posà a estudiar la literatura catalana aprofitant-se de la magnífica col·lecció de llibres catalans donada pel professor Domingo Ricart a la biblioteca d'aquesta universitat. La conjunció de tants recursos insospitats per a aprofundir en la cultura catalana en un lloc tan remot com ho és l'estat de Kansas li va semblar una clar senyal del camí que havia de seguir en els seus estudis.

Estudià la història medieval amb el Professor Lynn Nelson de la mateixa universitat, especialista d'història del regne català-aragonès, i escriví la seva tesi de mestria sobre Ramon Llull i les seves teories lingüístiques dintre del context cultural mediterrani de la seva època (1976). Com a part d'aquesta tesi preparà l'*editio princeps* del tractat *Lo Sisen Seyn* del filòsof mallorquí.

Va continuar els seus estudis de doctorat a la Universitat d'Illinois a Urbana-Champagne - on si que hi havia cursos de català - amb el Professor Albert Porqueras Mayo, especialitzant-se en l'època medieval. Era un moment clau per a la cultura catalana (del 1977 al 1982) i, en col·laboració amb el Professor Porqueras i amb estudiants catalans de la universitat, Dagenais participà activament en la fundació de la North American Catalan Society i en l'organització del primer col·loqui de la NACS a la Universitat d'Illinois l'any 1978.

Rata de biblioteca, descobrí entre les col·leccions de llibres rars de la universitat una desconeguda col·lecció de cartells catalans de l'època de la Guerra Civil i en va preparar una exhibició anotada en l'ocasió del col·loqui. Es a aquell col·loqui que va presentar la seva primera ponència acadèmica, sobre Ramon Llull. També va participar amb el professor Porqueras en la preparació de la primera col·lecció de contes d'escriptors joves catalans publicada al món anglòfon: *The New Catalan Short Story: An Anthology* (1982), antologia que va servir per a difondre el coneixement de la cultura catalana a una nova generació d'estudiants nord-americans.

Per a aquesta antologia traduï contes de Quim Monzó i de Josep Albanell a l'anglès i preparà el llarg glossari català-anglès de l'antologia. Més tard va traduir un altre conte, de Maria Antònia Oliver, per a l'antologia de Kathleen McNerney: *On Our Own Behalf: Women's Tales from Catalonia* (1988). Del 1981 al 1983 va servir de co-editor de la *Butlletí de la North American Catalan Society*.

Durant la seva carrera acadèmica ha publicat molts articles, estudis i ressenyes i ha presentat ponències a congressos nacionals com el de la Modern Language Association sobre literatura medieval catalana. El 1996, va rebre una beca del National Endowment for the Humanities per a una traducció del *Spill* de Jaume Roig a l'anglès. Organitzà seccions sobre "Medieval Catalan Literature" i sobre Francesc Eiximenis per a l'International Congress of Medieval Studies. Els anys '80, per a ajudar al major coneixement de la literatura catalana i la seva presència a les biblioteques nordamericanes va publicar bibliografies sobre traduccions de literatura catalana a l'anglès (amb Hensley C. Woodbrige), sobre la col·lecció de teatre català a la biblioteca d'Oberlin College i sobre estudis de literatura catalana del segle XV.

El Professor Dagenais va ser catedràtic a la Northwestern University del 1983 al 1995 i a la Universitat de Califòrnia des del 1995. Ha estat de Visiting Professor a les universitats d'Illinois, Michigan, Duke i Stanford. En els seus cursos de literatura medieval ibèrica sempre ha procurat incloure-hi textos catalans entre els d'altres idiomes de la Península. Així, per exemple, en els cursos sobre els llibres de cavalleria els estudiants sempre llegeixen *Tirant lo Blanc*. A més ha donat classes de "Basic Catalan" i "Introduction to Catalan Language, Literature and Culture." Al nivell avançat ha dirigit seminaris sobre la lírica occitana i catalana dels Països Catalans a l'època medieval i sobre Ramon Llull. El 2005 i el 2006 va crear un curs d'estiu per a alumnes nord-americans a Barcelona amb el tema: "Troubadors, Crusaders and Heretics." L'estiu del 2011 ha impartit un nou curs d'estiu sobre la història de la ciutat de Barcelona i sobre art i arquitectura.

Recentment ha dirigit la seva atenció a qüestions de història literària, sobre com s'hauria d'entendre i estudiar el conjunt de literatures ibèriques de l'edat mitjana en un assaig sobre "Medieval Spanish Literature in the Twenty-First Century" per a la *Cambridge History of Spanish Literature* (2004 i 2009) i dins un article en preparació sobre el lloc de la literatura de la Corona d'Aragó en la literatura europea medieval per a *Regeneration: a Literary History of Europe (1348-1418)* (Oxford). Entre els seus projectes actuals es troben un llibre sobre el frare mallorquí medieval Anselm Turmeda i la seva conversió a l'islam: *The Tomb of Anselm Abdallah: Apostasy and Literary History* (per a Palgrave-MacMillan). També està escrivint un estudi de la influència de la vida i obra de Ramon Llull sobre un altre mallorquí famós: Juníper Serra, qui va fundar el sistema de missions de Califòrnia.

JOAN DORANDEU

Nat a París el 7 de gener del 1937 de pare català (comtat del Conflent) i mare d'origen occità i lorenès (Alvèrnia i Lorena).

Estudià a París (batxillerat clàssic alemany, llatí i grec, amb prova facultativa de català). Fins al primer any universitari continua amb alemany, llatí i grec. Després passa al castellà, occità i lingüística general a la Sorbona (llicenciatura el 1959). Abans de presentar l'oposició de castellà fa un DES de filologia espanyola amb el professor Pierre Fouché. Després ensenya castellà en un institut de segona ensenyança i el director de l'Institut d'Amèrica llatina de París li demana de donar classes en aquest Institut fins al 1969. A partir d'aquell moment donarà classes en un institut parisenc i al mateix temps serà encarregat de cursos universitaris (primer de castellà i més tard de català) fins a la jubilació.

Des de petit passava gairebé tots els estius a casa dels avis catalans i per això va poder viure l'ambient rural català i parlar-ne la llengua. I de jove, gràcies a un abonament a la revista « Tramontane » va descobrir el català escrit i la història dels països catalans. Va anar per primera vegada a Barcelona a l'estiu del 1955 i des d'aquella època hi tornarà cada any i així va poder conèixer en Joan Triadú i en Badia Margarit.

En aquella època coneix en Josep Maria Batista i Roca, secretari general del CNC, quan passa per París i, a Barcelona, entra en contacte amb amics seus com en Casacuberta de l'editorial Barcino i l'Eduard Artells). En Josep Maria li dóna sovint documents, butlletins del SINC (Servei d'informació nacional català) que porta a Barcelona a amics seus.

Quan es funda el Grup Rossellonès d'estudis catalans, l'any 1960, dóna la seva adhesió tot seguit i n'és el representant al Consell Nacional de les llengües i cultures regionals. Llavors participa a totes les gestions als ministeris francesos per defensar el català, l'occità i les altres llengües de l'estat.

En nom del Consell participa en nombroses reunions i col·loquis internacionals sobre la defensa de les llengües de nacions sense estat (a Alemanya, Itàlia, Iugoslàvia etc...).

El 1965 és un dels organitzadors, com a vicepresident de la comissió organitzadora, dels Jocs florals a París i reuneix un grupat d'intel·lectuals francesos (François Mauriac, Pierre Seghers, Jean Cassou, etc) per plantejar el problema català. També treballa amb les edicions catalanes de París d'en Joan Raventós i té contactes amb el govern basc exiliat.

Aprofitant l'ambient favorable es forma a París l'Òmnium Cultural i n'és un membre actiu amb en Pau de Lafàbrega.

Participa a les jornades de Sant Miquel de Cuixà sobre nacions sense estat organitzades pel CIEMEN i això el posa en contacte amb molta gent diferent (països occidentals o de l'est).

En aquella època, el 1968, el Consell de les Llengües Regionals es transforma en Defensa i Promoció de les Llengües de França i donen a en Joan Dorandeu el càrrec de secretari general de la federació, però la història i la evolució de la llengua catalana sempre queden com una part essencial del seu interès.

Li atorguen el Premi Sant Martí del Canigó a la festa literària de Cantonigrós i n'utilitza l'import per comprar el diccionari català-valencià-balear i altres llibres.

Poc després és « delegato accreditato e corrispondente ufficiale e permanente a Parigi e sul territorio francese della suddetta rivista Minoranze » del Centro Internazionale Escarré sulle minoranze etniche e nazionali (Milano) i així podrà fer entrevistes sobre el tema de drets lingüístics amb polítics francesos durant les campanyes electorals.

1969: Participa a la fundació de la Universitat catalana d'estiu a Prada de Conflent.

1971: A l'estiu del 1971 va a BCN a cercar les filmacions de la tancada dels 400 intel·lectuals a Montserrat el desembre del 1970 per presentar-les a la Universitat catalana d'estiu de Prada. Dirigeix un número especial de la revista «Les langues Neo-latines» (n° 195) sobre la llengua, literatura, història de Catalunya i Països Catalans en el qual presenta la llengua i la seva unitat.

1974: S'entrevista amb el Director general de la UNESCO, Sr Amadou Mathar M'Bow per analitzar la situació del català i per accelerar la publicació de l'edició en català del Correu de la UNESCO. El Sr M'Bow crida el seu secretari general que els mostra l'autorització i vist i plau del Generalísimo però diu que hi ha el vet intransigent del govern francès en nom de la unitat del poble francès i la defensa de la llengua francesa.

Com ho diu un article del diari Avui amb signatura d'en Miquel Strubell :

« El català i Europa » : Abans de començar, però, he d'aclarir que aquesta història arrenca de molt abans de l'entrada de l'Estat espanyol a la Comunitat Europea, l'1 de gener 1986. I això, només perquè els catalans del nord i els algueresos hi són des del 1957, com a ciutadans de dos dels Estats fundadors de la CE ; sinó perquè en els fòrums internacionals trobem catalans compromesos en la defensa de tots els col·lectius nacionals no reconeguts de l'Europa occidental : Joan Dorandeu...

1975: Gràcies a la pressió de senadors catalans, occitans i bretons participa als grups de treball de la reforma Haby, ministre de l'Educació Nacional i, a partir d'aquell moment, les anomenades llengües regionals poden tenir l'estatut de segona llengua a l'ensenyament secundari. Hi defensa la unitat de la llengua occitana, refusada per la representant de la llengua d'òc a la Sorbona.

Té contactes a Girona amb en Josep Pallach, mirant quina col·laboració es pot establir entre Catalunya del Nord i Catalunya del Sud. (En aquella època treballa en la elaboració de proposicions de llei sobre el català i altres llengües de l'estat francès).

1975-1978: Treballa amb elegits al Consell d'Europa per fer adoptar la Declaració de Galway i al 1978 mateixa feina amb la Declaració de Burdeus (menció dels drets de les minories lingüístiques

1976: Al cap de llargues discussions amb l'editorial Flammarion aconseguen que la col·lecció de llibres infantils «album du père castor» publiqui quatre títols en basc, bretó, català, cors i provençal. S'encarrega ell mateix de la traducció al català.

Intervenció al ministeri francès per donar la possibilitat als alumnes del Lycée français de Barcelona de tenir cursos de català i, segons la resposta de la presidenta de A.P.E., la direcció no és gaire favorable.

Intervenció semblant per donar la possibilitat als alumnes andorrans de triar llur llengua com a primera llengua. Com que no hi havia acord universitari amb Andorra, el ministeri francès refusa «aquest dialecte local» com a primera llengua.

1978: A Barcelona participa en la creació de CAOC, per reforçar la col·laboració entre Catalunya i Occitània.

1979: Amb la Montserrat Prudon, Joan Dorandeu publica « *el catalán sin esfuerzo* » de la casa Assimil . Pensa que cal promoure el català per tot arreu, utilitzant una editorial molt coneguda i integrant en el mètode història, art i economia. Durant tota aquella època, en nom de DPLF participa al treball d'elaboració de gairebé totes les proposicions de llei, dels partits comunista, socialista i centrista sobre el lloc que cal donar a les llengües a l'educació, la ràdio i televisió, a la vida pública, així com a jornades de treball amb sindicats (SNI, FEN i CFDT).

El mateix any és cridat pel director del centre d'estudis catalans de Paris 4, Professor Maurici Molho, per donar-hi classes de català (el centre fou obert el 1977).

1981: El consell d'administració del Centre el nomena secretari general del CEC de Paris 4 però al cap d'uns mesos el ministeri posa el seu vet a la nominació. (Oficialment perquè la seva presència és imprescindible al seu institut, però en realitat perquè és un defensor massa « activista » dels drets lingüístics).

Rep com a secretari general de DPLF la carta del candidat *Mitterrand* amb promesa de donar "a les llengües dels pobles de França" un reconeixement digne d'un país modern. La mateixa promesa de part del candidat *Jacques Chirac*.

És un dels organitzadors de l'exposició *Catalunya Avui* a la seu de la UNESCO on el president Jordi Pujol es troba amb el delegat general del Quebec.

1982: En relació amb diputats del parlament europeu i del Consell d'Europa un grup de treball, reunit a Brussel·les, decideix la creació d'una entitat permanent de defensa de les llengües que serà el «Bureau européen pour les langues moins répandues». Pel fet de ser secretari general del DPLF des del 1968, ocupa la presidència a nivell europeu.

1983: És un dels organitzadors dels cursos d'estiu a Sitges organitzats pel Centre de la Sorbona.

1984: El « Bureau europeu » es reuneix a Barcelona per integrar les entitats catalanes, basques i gallegues a la xarxa existent el dia de la integració de l'estat espanyol a Europa. Després de presentar-ne l'acció a nivell europeu al telenotícies de TV3 i durant una reunió al Palau Dalmasas d'Òmnium Cultural fa una visita al president del Parlament català, en Miquel Coll i Alentorn, i al conseller de Cultura, en Joan Rigol acompanyat pel President del CIEMEN, l'Aureli Argemí.

1986: Col·labora a la *Carta de les llengües minoritàries i regionals del Consell d'Europa*, com a president del Bureau europeu. A banda de les activitats d'ensenyament, durant aquells anys, a Brussel·les i Estrasburg segueix duent a terme accions de lluita a nivell per integrar el català i altres llengües a la Constitució, en particular a nivell jurídic (recursos al Consell d'Estat contra decrets, circulars etc...)

1990: Organitza l'exposició: *La Catalogne, 1000 ans d'une nation européenne* i el Ministeri d'Educació li atorga un pressupost de 2000 FF. Gran impacte per fer entendre, entre col·legues, la problemàtica de Catalunya, nació europea (amb mapes històrics i mapes econòmics contemporanis, documentació cultural etc...). També fa traduccions d'articles (revista de la UNESCO), d'art (sobre l'obra d'Apel·les Fenosa), i sobre la història política de la llengua.

El 2004 va publicar «*Le catalan de poche*» i el 2009 «*Le catalan sans peine*» amb la Montserrat Prudon i la Maria Llombart. Editorial Assimil.

En les seves pròpies paraules «cal tenir present que la lluita és una feina de cada dia, sense perdre mai l'esperança».

STEPHAN KOPPELBERG

Stephan Koppelberg nasqué el 25 d'octubre del 1958 a Leverkusen-Schlebusch (Alemanya), fill de Bert i Annette Koppelberg. Està casat amb Aline Louvet i és pare de dues filles i un fill.

Va passar 13 anys de la seva infantesa i joventut a Barcelona i després d'un aprenentatge comercial a Leverkusen va estudiar Filologia Romànica i Anglesa a Bonn i a Münster.

Durant 10 semestres va ensenyar català a adults alemanys a Troisdorf, prop de Colònia.

El 1995 va començar a treballar per a la Comissió Europea, primer com a traductor i després a la Direcció General de Comunicació.

Abans de ser nomenat director de la Representació de la Comissió Europea a Bonn l'any 2009 havia estat Cap de Comunicació de la Representació de la Comissió Europea a Barcelona des del 2005.

És autor de *“Untersuchungen zum lateinischen Erbwortschatz des Katalanischen. Aspekte der Klassifizierung und Differenzierung im Verhältnis zu Gallo- und Hispanoromania”*. Amb aquest llibre fa una aportació sobre la indefinició inicial sobre la personalitat independent o no del català que aporta bons arguments a la tesi de Meyer-Lübke (1925). Analitza el lèxic hereditari característic del català que contrasta amb el de les altres àrees dialectals romàniques, especialment les ibèriques i les gal·liques i sobretot amb l'occitana.

Arriba a la conclusió que els dialectes catalans tenen una afinitat lèxica molt gran amb els occitans (incloent el gascó) que arriba al 85-90% de mots típics catalans que trobem en l'occità. La conclusió és ben clara, el català des del punt de vista del lèxic hereditari, és absolutament gal·loromànic sense matisos, gairebé germà bessó de l'occità. Al mateix temps, es confirma la unitat del català a tot el territori lingüístic i s'invalida qualsevol teoria sobre un origen diferent de la seva variant valenciana.

PASQUAL MELLAI

Nascut a l'Alguer el 20 d'octubre del 1937, *Pasqual Mellai* ha exercit, des dels anys seixanta i des de la seva botiga de rentasec i sastreria, una constant i digna tasca d'informació de la història antiga i contemporània de l'Alguer, com també de les tradicions i els costums algueresos.

Ha esdevingut, pel seu esperit de servei i d'acollida i per la seva capacitat pedagògica, un punt de referència per als catalans interessats en la cultura de l'Alguer. Ha aplegat amb diligència i cura, per iniciativa personal, un arxiu documental de valor notable que posa a la disposició de les nombroses persones que el visiten.

Va ser fundador de l'Escola d'Alguerès Pasqual Scanu el 1982.

El 2010, Pasqual Mellai fou guardonat amb un dels sis Premis d'Actuació Cívica atorgats per la Fundació Lluís Carulla.

Extret de l'article d'Andreu Bosch i Rodoreda publicat a *El Punt*, 15 de desembre de 2009:

"Renta a sec Catalana" de Pasqual Mellai, una botiga de referència cultural a l'Alguer

(...) Crec que no exagero si afirmo que gairebé tots els polítics, càrrecs institucionals, intel·lectuals i acadèmics o professors dels Països Catalans que han visitat l'Alguer coneixen aquesta botiga i el seu *duenyo* (un castellanisme ben viu en l'alguerès): en Pasqual Mellai, en *Pasqualino*. I gairebé tots ells s'hauran assegut als bancs encoixinats de la rebotiga, immersos en llargues converses i tertúlies apassionades sobre la realitat cultural i lingüística de l'Alguer; i, enmig d'aquestes trobades, molt probablement s'hi hauran afegit persones de l'Alguer, inicialment clients de la botiga, aprofitant l'avinentesa, per fer els honors als forasters catalans, amb aquella naturalitat i espontaneïtat que caracteritza la gent de l'Alguer.

Igualment, pocs investigadors, doctorands i estudiants universitaris no hauran fet cap a aquesta botiga per obtenir contactes a l'Alguer per a recerques ben diverses (de lingüística, d'història, d'arqueologia, d'antropologia, etc.). No perquè en Pasqual Mellai sigui un personatge multidisciplinari. No; ell és cosidor i gens pretensions. Sinó per l'amabilitat i bon tracte que hi hauran trobat, i sobretot pels contactes que els hi haurà facilitat. Fins i tot pels llibres que els hi haurà fet veure, tot cofoi i orgullós, tant d'escriptors i investigadors locals com d'autors catalans.

Per això és citat en més d'un centenar de tesis i tesines d'universitats de Sardenya, d'Itàlia i dels Països Catalans, incloent-hi la meua tesi de doctorat i la de llicenciatura dedicades a la llengua dels registres i documents de la *Barracelleria* i al lèxic de l'agricultura (també em va acompanyar a algunes de les entrevistes del recull d'etnotextos *Històries de l'Alguer, entre la marina i la campanya*, Barcelona, 1996). Entre el món dels lingüistes i filòlegs, ha col·laborat amb Antoni M. Badia i Margarit, Joan Veny, Jaume Corbera, Joan Mascaró, i amb un servidor. (...)

(...) En Pasqual Mellai neix a l'Alguer el 1937, fill de *xu* Emílio *Matzoqueri*, amb aquest *xisto* o malnom (els *xistos* són encara avui plenament vigents a l'Alguer). Obre la botiga, al carrer de les Monges, l'any 1957. Recorda amb joia que l'any del viatge del Retrobament (1960), una vegada arribada la gent al port, havia tancat la botiga en horari de feina per primera vegada, per poder pujar a la muralla i veure de prop aquell esdeveniment de germanor cultural a l'Alguer, del qual ens ha escrit tant el desaparegut Pere Català i Roca, excel·lent cronista d'aquella època. Mellai es trasllada a la plaça de la Catedral l'any 1966, on la botiga ha romàs oberta fins al setembre de 2008.

Als anys 60 s'acosta a la cultura catalana, a l'alguerèsisme i catalanisme de la mà dels germans Nonis, oncles seus de part de mare ("la bona ànima de xa Diega", com es diu en alguerès). Als anys 70 s'implica en les activitats del Coro dei Piccoli Catalani a l'església de Sant Francesc; i també participa en les activitats del grup coral Alguer 80, a la dècada dels 70. Col·labora informalment, posant a disposició materials d'arxiu, a la revista *Bastió*, a inicis dels 80 i el trobem entre els fundadors de l'Escola de Alguerés (*sic*) Pasqual Scanu l'any 1982. Fou membre del comitè organitzador de les Festes Populares Pompeu Fabra a l'Alguer l'any 1983. I actualment és soci de l'Obra Cultural, d'Òmnium Cultural de l'Alguer i de l'associació Tholos.

És un personatge, al capdavant, de referència humana, lingüística i cultural a l'Alguer (...) (...) al servei de la llengua i del país. En el seu cas, al servei de la catalanitat de l'Alguer."

CHARLES MERRILL

Charles Merrill va néixer el 21 de setembre de 1950 a Winfield, Kansas, USA, fill de John Merrill i de Dorothy Jefferson Merrill.

Va estudiar llengua i literatura castellana a Dartmouth College, on es va graduar l'any 1972. Tot llegint sobre "el conde don Ramon" a *El Cantar de Mío Cid*, va agafar interès per la cultura catalana i, en emprendre els estudis graduats, va començar a aprendre la llengua.

A Duke University decidí fer la tesi doctoral sobre el llibre de cavalleries *Curial e Güelfa* i va passar l'any 1976-77 a Barcelona com a becari Fulbright, llegint i escrivint a la Biblioteca de Catalunya.

Després de doctorar-se va continuar els estudis catalans. A més de la literatura medieval, s'interessava per la qüestió dels orígens nacionals de Cristòfol Colom. Va donar ponències a diversos congressos als Estats Units, Canadà, Flandes i Mèxic sobre la teoria catalana i l'any 1990-91 el va passar amb la seva dona i dos fillets a Cervera per a investigar-ne més.

Fruit dels estudis a la Segarra va ser la seva participació en el programa televisiu del Discovery Channel, *Columbus: Secrets from the Grave* (2004), i el llibre *Colom of Catalonia: Solving the Enigma of Columbus's Origins*, publicat el 2008, i la traducció catalana, *Colom: 500 anys enganyats* del 2009. Va presentar la versió original del llibre al Centre d'Estudis Colombins, a la seva seu a Òmnium Cultural a Barcelona, i la traducció catalana a la Llibreria Ona un any després. La tardor de 2010 va ser invitat per l'Institut d'Estudis Nordamericans a Barcelona a presentar una ponència sobre el tema colombí.

Ara està preparant una traducció del clàssic català *Curial e Güelfa*.

Fins l'any 2009 era professor a Mount Saint Mary's University a l'estat de Maryland, en el departament de llengües estrangeres. Des de llavors estudia teologia al Pontificio Collegio Beda a Roma. L'any 2013, *Deo volente*, serà ordenat prevere per la diòcesi de Birmingham, Alabama, on treballarà amb els immigrants de llengua catalana, si n'hi ha.

PATRICIA PETHERBRIDGE

Patricia Petherbridge Hernández nasqué a Calexico (Califòrnia) el 12 de març del 1953.

El seu camí cap a Catalunya va començar el 1973, quan va ser escollida entre 10 estudiants de Califòrnia per a establir un centre d'estudis a Barcelona de la *Education Abroad Program* de la Universitat de Califòrnia. Aquesta experiència la va marcar per sempre. A Barcelona va sentir per primera

vegada la llengua catalana.

Franco havia tancat la Universitat de Barcelona aquell any i només els estudiants estrangers hi tenien accés. Per tal de conèixer estudiants universitaris catalans contemporanis, va aconseguir permís per estudiar a l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya. Allí va fer amistats per a tota la vida. A més d'aprendre a revelar fotografies, sortia amb els companys d'estudi a fer fotos dels festivals típics del país. D'aquesta manera va conèixer la bellesa de Catalunya, tant la del país com de la seva cultura, i en va quedar encisada. Va fer tantes fotos dels nens i dels coloms de la Plaça Catalunya que fins i tot se li va atorgar un premi per una d'elles. Va ésser un any molt especial.

De tornada als Estats Units volia seguir amb l'estudi del català, però no s'ensenyava a la seva universitat de Santa Cruz. Finalment va contactar amb una senyora catalana a Berkeley, amb qui va acordar rebre classes de conversa a canvi de treballs a la casa. No tenia cotxe, així que sortia de Santa Cruz els divendres amb autobús per rebre classes els dissabtes al matí. Va fer aquest camí durant un any.

Després de graduar-se a la universitat, va començar a treballar i apartar-se una mica de Catalunya. Però quan va decidir seguir a la universitat pel doctorat, va tornar a apropar-se a Catalunya. L'enfocament de la seva tesi aplicava una teoria del seu camp de pedagogia a les classes de català i la resistència cultural a la dictadura. Per a realitzar l'estudi, hauria de preparar-se per a tornar a Catalunya.

Havia deixat la universitat de Santa Cruz per estudiar a la *University of California at Los Angeles (UCLA)*. A Los Angeles si que hi havia una comunitat catalana. Els socis del Casal dels Catalans de Califòrnia la van rebre amb els braços oberts.

Abans de sortir cap a Catalunya per fer la recerca de la tesi, la van nomenar bibliotecària del Casal. Després de tornar de Catalunya va ser elegida vocal de cultura i, darrerament, tesorera.

El 1986, va tornar a Catalunya per fer la recerca de la tesi. Va veure els amics que havia conegut i en va fer de nous. Catalunya estava realitzant la transició quant a la política lingüística, sobretot en el camp de l'ensenyament. Havia desenvolupat el programa del reciclatge pels mestres. Tantes innovacions! Va fer moltes entrevistes, i afortunadament, va conèixer a moltes de les persones liderant tant la resistència cultural com la transició.

Va tornar a Los Angeles i, amb aquests contactes, va organitzar una secció del Congrés nacional del *Comparative and International Education Society* dedicada a l'ensenyament a Catalunya. Després, va organitzar xerrades a la universitat amb conferenciats catalans.

A principis dels anys 90, la van contactar de Barcelona per demanar-li un material arxivat a la universitat sobre la traducció de la terminologia esportiva. Barcelona seria la seu de les olimpíades i els comitès lingüístics volien aprofitar l'experiència de Los Angeles.

A Los Angeles va promoure les classes de català dins i fora de la universitat. Va demanar que el Department of Spanish and Portuguese de la UCLA oferís classes de català i, veient que hi hauria una demora, amb l'ajuda d'altres estudiants catalans de UCLA va organitzar el grup Friends of Catalonia (FOC) per patrocinar les classes amb el suport econòmic del Casal. El Department of Spanish and Portuguese trigava molt en decidir i mentrestant va proposar un curs al Council for Educational Development de la UCLA. A la primavera de l'any 1992, va ensenyar el curs, *Catalan and Catalonia: A Linguistic Model for the New Europe*. FOC i el Casal seguien pressionant i demanant un curs oficial del Department of Spanish and Portuguese, però això no es va aconseguir fins a finals de la dècada.

Amb el nou mil·lenni, el Colegio de Jalisco de Guadalajara, Mèxic, va establir una nova especialitat: la *Presencia Catalana en la Costa del Pacifico* i, amb un altre membre del consell del Casal, la Patrícia va viatjar a Mèxic per a formar part del comitè d'estudis. Uns anys després, va representar el Casal a Vancouver, a la Xarxa de Nord Amèrica de Comunitats Catalanes de l'Exterior, patrocinat per la Generalitat.

El seu camí a Catalunya havia començat quasi 40 anys. Quants canvis, vivències i experiències inoblidables havia portat!

PATRIZIO RIGOBON

Patrizio Rigobon va néixer el 22 de gener del 1959 a Mogliano Veneto, a la província italiana de Treviso.

Es va llicenciar en Filologia Hispànica l'any 1984 a la Universitat de Venècia i posteriorment, el 1991, es va doctorar en Estudis Ibèrics a la Universitat de Bolonya, on hi va impartir docència de literatura espanyola i, des de l'any 1996, també de llengua i literatura catalanes. Ha estat professor d'història espanyola contemporània a la Universitat de Trieste, i des del 2001 s'ocupa de la docència de literatura catalana i espanyola a la Universitat Ca'Foscari de Venècia.

Ha basat la seva recerca acadèmica i les seves publicacions en l'estudi de la literatura catalana i espanyola contemporània, amb un interès especial en la traducció. De fet, ha contribuït enormement a difondre la literatura catalana en italià, les seves traduccions són nombroses: *La veu melodiosa* (Montserrat Roig), *Per un sac d'ossos* (Lluís Anton Baulenas), *Animals tristos* (Jordi Puntí), *La pell freda* (Albert Sánchez-Piñol), *Un home vulgar* (Miquel de Palol), *Llibre de cavalleries* (Joan Perucho), *Mecanoscrit del segon origen* (Manuel de Pedrolo, a punt de publicar-se), entre d'altres.

També és expert en la vida i obra de Ramon Llull, de qui n'ha publicat la traducció a l'italià de l'obra *Consolatio Venetorum*, un diàleg de Llull amb un senyor de Venècia sobre un problema moral i polític amb Gènova. Aquesta traducció el va portar a pronunciar la lliçó inaugural a l'acte d'inauguració del curs acadèmic 2008-2009 d'estudis catalans a l'exterior organitzada per l'Institut Ramon Llull a Palma, amb el títol "Ramon Llull, Venècia, Gènova i la Mediterrània".

El Dr. Patrizio Rigobon és actualment el president de l'Associació Italiana d'Estudis Catalans, entitat constituïda l'any 1978 per donar a conèixer la llengua i la cultura catalanes en l'àmbit acadèmic italià.

És membre del consell editorial de la revista *Spagna Contemporanea* (Torí) i *Rassegna Iberistica* i president de la *Associazione Italiana di Studi Catalani* (2008-2011). Ha fundat la *Rivista Italiana di Studi Catalani* (el primer número s'ha publicat el passat mes de juny i el segon es publicarà el gener del 2010). El 2009 va rebre el Premi Pompeu Fabra de la Generalitat de Catalunya a la projecció i difusió de la llengua catalana. L'*Associazione Italiana di Studi Catalani* va ser guardonada, durant la seva presidència, amb el Premi Internacional Ramon Llull.

ANNA SAWICKA

Nascuda a Bialystok (Polònia) el 30 de juliol del 1957, *Anna Sawicka* és llicenciada en Filologia Hispànica, hispanista, catalanista i catalanòfila.

Treballa com a professora titular al Departament de Filologia Romànica de la Universitat Jaguelònica de Cracòvia (Polònia), on exerceix el càrrec de cap d'Àrea de Filologia Hispànica. Durant cinc anys fou professora de llengua i literatura polonesa a la Universitat de Barcelona (1994-1997; 2001-2003).

Es dedica a la investigació de la literatura i cultura catalana i la seva recepció a Polònia des de l'any 1996.

També publica articles sobre el teatre actual (català, polonès i espanyol), estudia les relacions entre cultures hispàniques i eslaves i imparteix assignatures optatives relacionades amb la cultura catalana a la Universitat Jaguelònica.

És autora de nombrosos articles de difusió i investigació i de les entrades dedicades a la literatura catalana en la Gran Enciclopèdia Universal PWN (Varsòvia 2000-2003) i en l'Enciclopèdia de Literatura (Varsòvia 2001). Va publicar dos llibres orientats a promoure la cultura catalana a Polònia: *Drogi i rozdroża kultury katalońskiej. Camins i cruïlles de la cultura catalana* (Cracòvia 2007) i *Paryż – Barcelona – Sitges. Modernistyczny «genius loci» w Katalonii z perspektywy Santiago Rusiñol* [*París – Barcelona – Sitges. Els escenaris del Modernisme català a través de l'obra de Santiago Rusiñol*] (Cracòvia 2003)

Autora de diversos llibres d'investigació filològica, també és coordinadora de la col·lecció editorial "Amb Barretina" –de traduccions poloneses de la literatura catalana–, en la casa editorial cracoviana Księgarnia Akademicka, i directora de *Studia Iberystyczne* (Cracòvia), revista que l'any 2006 va publicar un número monogràfic dedicat a Catalunya. En actualitat prepara una versió actualitzada de la *Bibliografia catalano-polonesa*, accessible a l'Internet des de 2004 (www.filg.uj.edu.pl/~as/bibliografia/).

L'any 2007 va organitzar Jornades Catalanes a Cracòvia per celebrar el 20è aniversari del lectorat de català a la Universitat Jaguelònica.

Traductora de català i castellà, entre les seves traduccions hi destaquen: *El llibre d'amic e amat* de Ramon Llull (guardonada amb accèssit en la primera edició del concurs de traducció literària convocat per l'Institut Cervantes a Varsòvia l'any 2004), *Tàlem* de Sergi Belbel, *La pell freda* d'Albert Sanchez Piñol i *Per un sac d'ossos* de Lluís-Anton Baulenas.

Compta també amb traduccions en diferents antologies (tres obres de teatre català: J.M. Benet i Jornet, *L'habitació del nen*; C. Batlle, *Temptació*; J.P. Peyró, *La tanca*) y en la premsa polonesa (contes de Pere Calders).

També és traductora al polonès de Joan-Elies Adell, Maria-Àngels Anglada, Carles Batlle, Josep-Maria Benet i Jornet, Pere Calders, Guillem Clua, Lluïsa Cunillé, Josep Pere Peyró, Eduardo Mendoza i Javier Tomeo.

Va ser becària de IRL en dues convocatòries del programa “residències de traductors de la literatura catalana a altres llengües” (2007, 2009).

Ha participat activament en altres esdeveniments relacionats amb la cultura catalana a Polònia: Primera Trobada Nacional d'estudiosos de Llengües i Cultures Minoritàries de la Península Ibèrica a Polònia (Cracòvia 2006), Jornades de Llibres i Roses (Cracòvia 2009), Literatures Minoritàries de l'Europa Romànica (Poznań 2010), El Laberint d'Històries Teatral Catalanes (Bydgoszcz 2010).

L'any 2010 va ser convidada per llegir la lliçó inaugural a la Universitat de Lleida (tema: *Els Murs de l'espai sobreixen de blau. El combat per la bellesa en la poesia de Màrius Torres*), en l'acte d'inauguració del curs 2010-2011 dels estudis catalans a l'exterior, organitzat per l'IRL i la Xarxa Vives d'Universitats. Pertany a l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes i a la Societat Catalana de Llengua i Literatura.

TOMÀS SOLER PEREYRA

Tomàs Soler Pereyra nasqué a Barcelona el 9 de març del 1936.

Cursà estudis de peritatge mercantil, *màrqueting* i direcció d'empreses

En l'àmbit professional ha treballat com agent d'assegurances i ha exercit com a director comercial i gerent.

Ha participat en la creació de diverses empreses i ha estat president de COSESA, ABS i ECO-RADIO.

Ha estat President del Centre UNESCO de la Comunitat de Madrid i forma part de les juntes directives de:

- Federació de Cases Regionals de Madrid
- Confederació Nacional de Cases Regionals
- FIEC

Des del 14 de novembre de 2000 és president del Cercle Català de Madrid.

Com a president del Cercle Català de Madrid ha dut a terme una gran activitat. Quan va assumir la presidència va haver de fer un gran nombre de gestions per a reconduir la situació econòmica de l'entitat, la qual, actualment, es troba sanejada, tot i les dificultats conjunturals de l'economia de l'Estat espanyol.

D'altra banda, durant els més de deu anys que porta com a president del Cercle Català de Madrid ha ampliat de manera molt notable les activitats que es duen a terme en el Centre, el qual ha obert a la societat d'acollida.

També sota la seva presidència, s'ha aconseguit que en els darrers anys el Cercle Català de Madrid hagi estat punt de trobada de catalans que, per circumstàncies econòmiques, socials o institucionals, han hagut de desplaçar-se a viure a Madrid.

En l'àmbit de l'Estat espanyol ha treballat per a potenciar la coordinació de les entitats catalanes ubicades fora de l'àmbit lingüístic català però dintre de l'Estat espanyol. Ha estat un dels impulsors de les trobades regulars d'aquestes entitats alhora que ha aportat la realitat d'aquestes entitats al conjunt de les Comunitats Catalanes de l'Exterior.

Sota la seva presidència el Cercle ha estat distingit amb:

- La Creu de Sant Jordi
- La Medalla al Mèrit Social de l'Ajuntament de Madrid
- La Medalla d'Argent de la Comunitat Autònoma de Madrid

MARIÀ SUANA TOMÀS

Marià Suana Tomàs nasqué a Barcelona el 2 de febrer del 1930 en una família amb ideals catalanistes d'esquerres i republicans. Els seus pares, Isidre Suana Picanyol i Aurora Tomàs Sicrà eren originaris de Terrassa i s'havien instal·lat a Barcelona per motius de la feina del pare.

L'aixecament militar del 1936 els va sorprendre a Vallirana i la família ja no tornà a Barcelona fins acabada la guerra. A Vallirana va poder fer els tres primers anys d'escola en català i posteriorment, ja a Barcelona, cursà el batxillerat als "Hermanos Maristas" del Passeig de Sant Joan, tot i que la seva ideologia s'apartava força de l'ideal familiar.

Llicenciat en Ciències, especialitat química, per la Universitat de Barcelona.

L'any 1952 va anar a treballar a Alemanya, en un camp internacional d'estudiants durant les vacances d'estiu. Aquest fou el primer contacte amb un món desconegut que poc s'assemblava al que deixava enrere. La curta estada a Alemanya li deixà el desig de tornar-hi, cosa que fou possible un any després quan el professor Henglein de la Technische Hochschule de Karlsruhe, que havia conegut l'estiu anterior, li proposà d'anar-hi a fer el doctorat, cosa que fou possible gràcies a haver obtingut una modesta beca.

Corria l'any 1954, es va casar amb la seva promesa Roser Pàmies i tots dos van marxar cap a Alemanya on, després d'uns anys de sacrificis i privacions però també de molta il·lusió, es doctorà en Enginyeria Química per l'Alta Escola Tècnica de Karlsruhe l'any 1958.

La família Suana Pàmies restà a Alemanya fins el 1967, on van néixer els seus tres fills. Aquells anys van ser d'apostatat per fer conèixer Catalunya en els cercles on es movien. No va ser fàcil convèncer als amics alemanys, atrets per tot el que era "típico español", que existia una Espanya diferent, plural, on Catalunya estava sotmesa al colonialisme de la dictadura franquista disposada a destruir la nostra identitat, que prohibia fins i tot d'usar la nostra llengua pròpia. De poc hauria servit l'esforç d'un solitari aïllat activisme polític defensant la nostra causa, que no hauria trobat ressò i hauria conduït a una discussió estèril.

Aprofitant el fet que a Alemanya sempre s'ha admirat el rendiment del treball, l'argument més efectiu per palesar l'existència del poble català, treballador, esforçat i fiable, era predicant amb l'exemple.

Els catalans, realitzant una bona feina allà on fos, augmentaven el seu prestigi personal i aconseguien amb més fermesa el reconeixement d'un poble que estava disposat a lluitar per recobrar els seus drets perduts.

Fidel a aquest principi ha actuat sempre allà on ha anat per feina. Fos on fos l'han motejat el "CATALAN" com a qualificatiu de seriositat i laboriositat.

Va ocupar llocs de responsabilitat en el sector industrial a Alemanya i, ja a Suïssa, com enginyer de projectes a països del Proper i Mitjà Orient.

Del 1972 al 1985 va ser director encarregat de les inversions del grup suís "Holcim" a diferents països sud-americans. Des del 1985 fins el 1997, residint a Madrid, fou el director general i president del consell d'administració de les empreses del mencionat grup a Espanya, on va seguir amb la norma de fer la feina impecable i aconseguir envejables resultats, guanyant-se el respecte del seu entorn.

Sempre ha estat un gran amant de les lletres i ha posat la seva cultura i la seva capacitat d'organització al servei de Casa Nostra.

Fou gran amic i col·laborador d'un dels cofundadors i president de l'entitat, Josep Grau i Colell, i en tornar a Suïssa va reprendre la seva activitat al si de Casa Nostra. En fou president en 2005-2006 i des del 2007 n'és Vicepresident Primer.

També és membre del cos de redacció de Plançó, tasca en què la seva sensibilitat, els seus criteris i una certa experiència professional en l'edició de butlletins constitueixen una aportació molt valuosa.

Ell va ser l'iniciador, diguem el fundador, del Concurs Literari de Casa Nostra de Suïssa, la primera edició del qual tingué lloc el 2009, amb el patrocini de la seva fundació familiar.

És soci de dos casals catalans de Suïssa: Casa Nostra de Zuric i el Grup Montseny de Baden-Wetingen. D'aquest darrer n'ha estat copresident durant uns quants anys i actualment n'és vocal de Festes.

En la seva tasca per Catalunya, sempre ha tingut al costat la seva esposa Roser Pàmies, que fou secretària de Josep Grau i Colell, president de Casa Nostra de Suïssa, i que també ha col·laborat amb capacitat i dedicació en l'organització d'innombrables activitats de l'entitat.

JOSEP M. BATISTA I ROCA (Barcelona 1895-1978), etnòleg, historiador i polític, figura senyera del nacionalisme català. Estudià Dret i Lletres a la Universitat de Barcelona i Antropologia a Òxford. Fou un dels fundadors de l'Arxiu d'Antropologia i Folklore, molt actiu en el camp de l'excursionisme i fundador dels Minyons de Muntanya (1927) i de Palestra (1930), organitzacions decisives per a la formació de l'esperit cívic i nacional de Catalunya. Anà a Londres (1938) com a Delegat de la Generalitat de Catalunya i delegat personal del President Lluís Companys en una missió important de caràcter internacional. Fou impulsor i secretari del Consell Nacional de Catalunya (1940) creat a aquella ciutat amb la presidència de Carles Pi i Sunyer. Professor a Cambridge, esmerçà primordialment el seu llarg exili, però, al servei de Catalunya: representà el PEN Català, defensà els drets del poble català a la Unesco i a altres instàncies internacionals, propulsà la creació de l'Anglo Catalan Society, presidí més endavant el Consell Nacional Català sorgit de la I Conferència Nacional Catalana celebrada a Mèxic (1953), establí les assemblees de Pau i Treva a Toluges i donà nombroses conferències arreu d'Europa, a més d'impulsar la publicació de la revista VIDA NOVA (1954). Retornat el 1976 activà encara més la seva tasca nacionalista; entre les noves iniciatives cal destacar la fundació del Cercle d'Agermanament Occitano-Català. Propugnà sempre per a la nació catalana el més clar independentisme i no deixà mai d'alertar-nos sobre la precarietat i els perills de les solucions autonòmiques.

Víctor Castells

XXIII PREMIS J.M. BATISTA I ROCA 2011

Amb la col·laboració de:

